

List izhaja vsak petek

in velja s poštino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 s., za četrto leta 80 sold. — Kdor sam po-nj pošilja, plača 2 g. 50 s. Za ude nar. - pol. društva „Gorica“ je cena določena, kakor za druge naročnike. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. pri knjigarju Soharju na Travniku.

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošiljajo opravniku in sovredniku Antonu Laknerju, v gosposke ulice h. števil. 158. Vse pošiljatve naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. Oznanila se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 s. če trikrat, 15 s.; za kolek vsakrat 30 s.

Ostro, pa potrebno.

Tako grenkih niso požirali ustavoverci že davno, kakor 13. t. m. G. Bärnsfeld, nemšk kmet z Štajerskega, je v imenu stiskanege kmečkega stanu oni dan v zbornici poslancev na Dunaji slovesno tožil vladni sistem, da kmet pod njim hira in omaguje.

Blagovoljni čitatelji, evo Vam svarilni glas blazega kmeta! „Besedo sem si v ti zadevi *) zato izprosil, da svoje glasovanje, — ker bodem glasoval za postavo — opravičim, kajti bremena te postavne slonijo občutljivo na ramenih kmečkega stanu, kateremu pravijo, da je naj zvestejša in naj trdnejša podpora države.

Preden pa svoj glas oddam, mi velevala dolžnost preiskovati, kako spolnuje država svoje dolžnosti, kako se zadrži nasproti kmečkemu stanu, in tudi, je li vladni sistem dovolj porok, da se krvni davek pametno in k občenemu blagru porabi.

Ta preiskava žalibože kaže, da država kmečki stan ne le zanemarija ampak nasproti njemu marsikaj počinja, kar njegovo dobro voljo, zvestobo in udanost prehudo skuša. Kmečki stan v svoji celoti peša in omaguje, kakor je tudi obrtniški uže uničen. Vladni sistem in splošna materijalna stiska sta si v neločljivi zvezi, kakor uzrok in nasledek. Nekateri pravijo, da splošna stiska kmečkega stanu vladnim krogom nedela sivih las, da se za zadovoljnost ali nazadovoljnost ljudstva malo brigajo, da na zamolklo mrmranje milijonov zvestih državljanov ne porajajo mnogo, in da jim veljajo dežele le za zaloge denarnega in krvnega davka. Opazili so, da je vlada le na

to delala, da so umetno stvarjene večine take postavne kovale, ki so pogostoma nasprotne potrebam in pravicam deželnim. Da, tako daleč smo uže prišli, da se ljudstva pred vsakim v novo se sešlim državnim zborom zgrozijo, ker morajo le novega žuljenja pričakovati. Posebno pa stiskajo trdo kmečki stan moči presegajoča javna bremena in slabi gospojinski organizem.

Posameznim deželam pa branijo centralistične postavne, da se ne morejo urediti po potrebah in okoliščinah.

Kmečki stan trpi nadalje zaradi splošne javne nevarnosti, ki se ne da več prenašati in je prava sramota za pravno državo. Obžalujem, da se visoki vladi ne mudi odgovoriti na moje zaradi tega stavljeno vprašanje.

Kmečki stan toži nadalje po pravici, da niso razdrli miru le med cerkvijo in šolo, ampak da se tudi pripravljajo, ljudskim željam nasproti, zmešnjavo obstoječo na posvetnem polju na cerkveno presaditi; on toži, da mu mladina v ljudski šoli divjeje, da se mu sinovi pri vojaštvu k zaničevanju vere zapeljani nevkrotljivi domov vračajo; on toži, da vlada pohlevne molitvene družbe razpušča, da se pa nad družbami s čudnimi namerami kar nič ne spodtaka.

Kmečki stan toži, da je brez varstva proti velikemu kapitalu, ki ga goli in molze, da se enostransko pospešuje obrtnost, ki mu jemlje delalne moči, katere mu pa, kedar obrtnost stoji, izstradane in nadležne pošlje nazaj; on toži, da se mu krivica godi v deželnem in državnem zboru, kjer nij tako zastopan, kakor bi moral biti v primeri z davki, katere mora plačavati. Kmečki stan toži, da mu prošnje do vla-

veka, da mu je enkrat umreti, in da naj za časa se pokore loti. Uže v stari zavezi je bila navada, v znamenje pokore in znotranje žalosti glavo si s pepelom ali s prahom potresti. To pobožno navado je cerkev ohranila, in je vernim, kedar so imeli za svoje grehe očitno pokoro delati, pepel na glavo trosila, kar se je godilo posebno o začetku štiridesetdanskega posta, pri čemur so škofje in duhovni pastirji mnogo molitev opravljali.

Ta pepel se ima napraviti iz olivk in palmovih vej, ki so bila preteklo leto na cvetnico blagoslovljena, in se zdaj v ta namen sežgejo. Tudi Greki pepel za pepelnico tako napravljajo. Olivka je znamenje milosti in miru, palmova veja pa je znamenje zmage; to opominja tedaj verne, da s pokoro, in s zmago nad grehi zadobijo pri Bogu pomilostenje in mir. Molitve, ki se opravljajo pri blagosloavljenji pepela, so do-

darja raztrgane in prezane vračajo. — Tako pa hira celo telo, če le en ud trpi.

Resnično izpovem, jaz ne umejem, kako zamore biti država, ki se nasproti svojim sovražnikom velikodušno in prizanesljivo skazuje, se svojimi lastnimi narodi v večnem prepiru. Vlada pač nima niti dobre volje niti kacega ozira. Zato pa lahko razumite, da nijna vlada pri ljudstvu nobene- ga zaupanja, da pa pri vsih pravih domoljubih naj resnejše pomisleke vzbuja.

Vender bodem glasoval za postavo; vender naj nihče ne išče v mojem glasovanju zaupnice za sedanji sistem: iz rečenega pač lahko sodite, da bi ne imel vzroka za to.

Tako je govoril kmečki Jeremija! Da bi ne bil podoben preroku, in bi ne tožil vže na razvalinah kmečkega stanu!

Ali ne, slovenski kmetje, da Vam je poštene mož iz srca govoril? Pekazal je rane, na katerih krvavi kmečki stan, pa tej vladi je odrekel celo dobro voljo zaceliti jih!

Ali je zastopnik Gorških slovenskih kmetov na Dunaji tudi tako pogumen? — On je dober Slovenec, pa je — uradnik, zato priklanja vladnemu sistemu in vladi, in niti ta niti uni hočeta bremena zlažati kmetu. Jerusalem convertere (spreobrni se). Ponosni Tominci in korenjaški Kraševci, kedaj spregledate?

Brutus.

Dopisi.

Iz Brd, 12. febr. — Zadnji „Glas“ je omenil okrožnice, ki se po Podgorski županiji podpisuje zoper nameravano združenje s Štverjansko veliko županijo. Tudi pisatelj teh verstic jo je imel pred očmi,

kaj lepe in mikalne.

Kdaj se je začelo, pepel trositi vernim na glavo, tako, kakor se ta obred zdaj po naših cerkvah opravlja, tega ne moremo za gotovo povedati. Navadno se misli, da se je to začelo, kedar so bile odpravljene očitne pokore. V starih časih namreč so s pepelom potroševali glavo le takim grešnikom, kateri so imeli delati očitno pokoro. Oni so morali prvi dan velikega posta v spokorni obleki in bosi pred cerkveno vrata se ustopiti. Tu se jim je naj pred oznanila kazen, ki so jo imeli za svoje grehe prestati. Potem so bili v cerkev peljani, kjer so poklekili z nizko priklonjeno glavo, in škof jim je pepela na glavo trosil z besedami: *Memento homo, quia pulvis es, et in pulverem reverteris*: age poenitentiam, ut habeas vitam aeternam t. j. spomni se, o človek, da si prah, in da se v prah verneš: delaj pokoro, da prideš v

Listek.

Pepelnica.

Sveti štiridesetdanski post katoliške cerkve se začenja s pepelnično sredo; samo v Milanu terpi pust do prve postne nedelje, tedaj tudi nimajo pepelnične srede; njih pepelnica je ponedeljek križevega tečaja, tedaj po večni noči. *) S začetkom posta morajo potihnuti vse očitne veselice; cerkev se obleče v spokorna oblačila, in trosi vernim na glavo blagoslovljeni pepel z besedami: *Memento homo, quia pulvis es, et in pulverem reverteris*, t. j. spomni se človek! da si prah, in da se verneš v prah. Namen cerkve pri tem sv. obredu je opomniti člo-

*) „In ambrosiano ritu dispensantur cineres ad feriam 2. dam Rogationum, quae ibi post Ascensionem celebrantur“ (Macri Hierolexic. v. Cinerum)

pa je ni hotel podpisati, ker je bila laško sestavljena, čeravno odločno pogublja načelo, ki je rodilo take, ogromne županije. Ali to ni nič posebnega. Sveta jeza pa nas je zgrabila, ko smo po „Glasu“ zvedili, da je ono laško okrožnico zložil mladostovski goriški prvačič. Take baže ljudje ki po taborih in političnih društvih do hripovosti kričijo po slovenskem napredku, kedar bi pa morali z dejanjem pokazati svoje — da ne rečemo domoljubje, kterege ne išči pri liberalcih — vsaj spoštovanje do materne jezika, le lahončajo ali nemčurijo, zaslužijo naše zaničevanje. Narodni listi naj odkrivajo brezznačajnost takih slavohlepni in vrtoglavih ljudij in potem v črne bukve ž njih imeni. O značaji, značaji! Čudimo se le g. načelniku Podgorske županije, da ni poslal nazaj laško okrožnico z ostrim protestom. Gg. župani! Vas je ljudsko zaupanje postavilo na najčastnejše mesto; Vi pred vsemi morate čast svojega naroda braniti. Posnemajte Solkanskega župana — on Vam je skala, na kateri se valovi nenarodnega uradovanja ubivajo. In ti čestita huhovččina!

Koliko časa boš mili Sloveniji žalost delala z nenarodnim uradovanjem? Ali naj se nas jezik samo v cerkvi in ljudski šoli glasi? Ali mu ne odpreš vrat v svoje urade? Ne izgovarjaj se, da bi ti delalo slovensko uradovanje težavo. Železna volja premaga vse; *non est viri timere laborem*. — Vsi naši naporji so zastonj, ako se ne podvizamo narodnemu jeziku veljavo v javnem življenji pridobiti. Kolo zgodovinsko v naglem tiru drvi, kedo zna, kaj bližnja prihodnost v svojem krilu za nas skriva? Silimo zato oblasti, da nam jezik spoštujejo! Nikedo pa ne posluje toliko z uradi kot ravno duhovščina; zato naj pa vsem uradom le slovensko dopisuje. Pisatelju teh verstic je dobro zazno, da je uže mnogo duhovnov, ki le slovenski uradujejo — ne bo jih hvalil, ker spolnujejo svojo dolžnost — pa veliko več jih je še, ki ne pustijo slovenskega jezika v svoje uradne sobe. Duhovščina v sedanjosti dobi ne more zadoštititi svoji velikanski nalogi, če ni goreča v svojem poklicu in ob enem odločno-dejansko narodna! Kedaj slečemo starega „šlendrijana“?

večno življenje. Nato je škof blagoslovil spokorne pasove, in je spokornikom razdelil, ter je opominjal naj rešnično pokoro delajo, naposled jim je iz cerkve iti velel, rekoč: „Zaztran vaših grehov in hudobij ste iz hiše božje zapodeni, kakor je bil Adam zapoden iz raja zavoljo svojega greha“ (Pontif. Rom. P. III.) Tem spokornikom so se drugi kristijani nekaj iz ponižnosti, nekaj za to pridruževali, da so je tolažili, njih število je bilo vedno večje, in v 12. in 13. stoletju je bila vže splošna cerkvena navada, da so věrni kristjani v zavesti svoje pregrešnosti očitno pokoro postni čas delali. Ker so tedaj vsi, ali skoraj vsi to pokoro delali, tedaj se je tudi vsem blagoslovljeni pepel na glavo deval. (Thomasin. de dier. fest. celebr. II. 14.)

Posebno navado so imeli v Saksonskem mestu Halberstad-u v tej zadevi, kakor piše Enej Silvij (Europa, cap. 2.) Za

V Kalu dne 14. februarja. — Neki dopisnik iz Avč v 6. št. „Soča“ graja moje postopanje v zadevi županije Kal-ske in zarad nove volitve občinskega starešinstva, ter vso stvar preveč zviija; zato ne morem, da bi k temu popolnoma molčal. Županija Kal obstoji iz treh duhovnij: Kal, Lom in Levpa. Sedež županstva je že čez dvajset let v Levpi, kjer je manj volilcev kot v Kalu. Kaljani so se namreč iz nemarnosti vselej v tako majhnem številu volitev vdeleževali, da so bili Levpljani voljeni v večini. Letos so pa Kaljani vendar enkrat spoznali važnost volitev in šli skoraj vsi volit; zato so tudi slavno zmagali. To pa ni g. dopisniku iz Avč po volji; zato javda in toči solze po „Soči“. Res je, da smo prošnjo do deželnega zbora napravili, naj bi se za Kal-sko duhovnijo posebna županija ustanovila, pa to le po želji ljudstva, da bi domače županstvo za svoje velike potrebe kaj boljši skerbalo, kakor so se drugje za nje brigali. Vprašam, je li bila kedaj prošnja prepovedana? — Tudi smo hoteli polajšati delo Levpskemu tajniku. Prošnjo smo tedaj le iz dobrega namena pri deželnem zboru vložili, ne pa iz sovraštva ali zavida kakor nekdo misli. Nadalje opisuje g. dopisnik po svoji razburjeni domišljiji moje oznanilo v cerkvi, ter govori kakor slepec o barvah. Ljudstvo zbujati in mu volitve priporočati, to je, *nespodobno*, kaj ne g. dopisnik če ne gre za vaš dobiček!? — G. dopisnik, je tu pokazal, da mu ni mar za ljudski blagor, ampak za svoj interes, ki je po novih volitvah v nevarnost prišel. Prav imate g. dopisnik, da se je letos tako volilo, kakor še nikdar prej; kajti letos se je prav postavno volilo. Duhovnija Kal ima od nekdanj več volilcev ko Levpa; zato ji tiče večina starešin. Tudi imate prav, da je bilo ljudstvo razdraženo in da je skorej do tepeža prišlo; *pa še to ste imeli dostaviti, da je nepostavno postopanje nekterih vaših prijateljev in štitnikov k temu povod dalo (!)* — Zakaj od naj važniše okoliščine popolnoma molčite? — Če se je prepir vnel, niso bili tega Kal-ski volilci krivi in tudi njih vikarij ne, kterege tisti dan še v Levpi bilo ni, ampak kdo drugi. Toliko v pojasnenje omenjenega dopisa in v mojo obrambo. — A. V. vik.

pepelnično sredo so Halberstadjani izmed sebe poiskali človeka, ki je bil večji grešnik. Tega so oblekli v žalovalno, černo obleko, in z zagernjeno glavo v cerkev pripeljali; po svetem opraviču pa so ga ven iz cerkve spodili. On je ves štiridesetdanski post bos hodil, vse mestne cerkve obiskoval, pa v nobeno cerkev ni smel noter, tudi ni nobeden ž njim govoril ves čas; vendar pa so ga korarji k svoji mizi jemali po versti eden za drugim. Spat se je podajal še le po polnoči. Veliki četrtek je dobil odvezo od vseh svojih grehov; in vsi so ga po tem Adam klicali. (Macri Hierolex, v. Cinerum).

Do konca 16. ga stoletja je imela Oglejska, in vse od Oglejskega patrijarha odvisne cerkve svoje posebne obrede, o kterih sem poseben spis *Pol. dioeces. Tergest. l. 1872. in 1873.* priobčil. Tudi na pepelnično sredo je bila neka posebna navada.

V Mirnu dne 16. februarja. — Predlog postave gledè združenja občin v velike županije, sprejet v goriškem deželnem zboru, nij ljudstvu kar nič povoljen, izvzemši ono, koje prebiva v trgih, v katerih bo sedež velicij županov. Čast je tudi nekaj vredna. Male občine niso praktične, deajo, kedó bo občeval s zarobljenim županom, z nevednim tajnikom itd., naj bo! Todá prevelike županije so silno nepraktične, duhu časa nasprotne. Autonomija! Federalizem! se po naših časopisih odmeva, i vendar zagovarjajo nekateri naprednjaški listi občinski centralizem. „Soča“ kakikrat čudno šumi, kedó razume njeno šumenje?

Bodimo praktični! Bode li v narodnem obziru po združenji občin boljše? Bomo potem imeli po županijah povsod slovensko uradovanje? Bog daj! Toda to bo odvisno od župana i tajnika, vrh tega pa bodo c. kr. uradi še veljavnejšo močimeli. Zapomnite si: Centralizem je povsod narodnostim krivičen. I v naši goriški okolici? — Bodo li narodni župani izvoljeni? K večemu kak italijansk, nekoliko dozdevno pravičen, magnat. Toda vederemo.

V denarskih zadevah? — Kako bo tu? Res je, da bi več občin potem skupaj plačevale tajnika. Ali prvič bode li hotel kak domačin sub titulo časti samo, brezplačno prevzeti posel velicega župana? Ne bode morda treba plače za zgubo časa, za trud i delo? Nadalje spomnite se, da do sedaj so posamezne občine plačevale tajnika le z malenkostjo, pri županijah do 200 duš k večemu z 200 fl. sedaj pa bode trebalo moža, koji je juridično izobražen, koji se posveti le temu poslu. Bo li ta zadovoljen s 1200 fl.? — Ne bo to toliko, s kolikor so bili do sedaj zadovoljni šesteri tajniki? Vrh tega bo li vstani *en sam* tajnik vsa opravila brez pomoči, brez pisarjev opravljati? Težko?

Na dalje bo li kaj boljše po tem za ljudstvo? — Bojim se, da pri rešitvi vlog bode nastala birokratiška polževa pot, tako da človek dneve ne bode mogel vloge rešene dobiti. Sedaj je kmet v srenjsko pisarno prišel, je prašal, malo počakal i dobil, kar je želel. — Če bi se pa morda občinam nekoliko sedanje „avtonomije“ pripustilo, bi morali na vsak način tudi se-

Najprej se je pepel blagoslovil in razdelil, potem pa je bila procesija iz vélike cerkve v kako drugo cerkev, in med procesijo so peli antifono: *Iuxta vestibulum et altare plorabunt sacerdotes* itd. Pridši do cerkve so zapeli antifono tistega svetnika, ktere-mu na čast je bila cerkev posvečena, in so pred altarjem vsi poklekili, ter spokorne psalme odmolili; potem pa se je procesija nazaj vernila v véliko cerkev, prepevaje litanije, in na to je bila sveta maša. V Terstu, ki je spadal pod Oglejski patrijarhat, se je tudi tako na pepelnico vse opravljalo, kakor v Ogleji, kakor spričuje tudi star rokopisen brevir Teržaški, ki se hrani v pismohranu Teržaškega škofovstva.

Štef. Kociančič.

danji tajniki ostati. Toraj toliko slabejše, ker i ti bi hoteli živeti.

In krajne razmere? — Na to se ni čisto nič gledalo. Čas je denar, pravi Nemec. Koliko časa se li bode s tem pogubilo, koliko neprijetnosti bo nastalo. Da se nij na krajne razmere gledalo, evo vam izgled: Št. Peterska bodoča županija. Nam tukaj v Mirnu je jako nepriležno hoditi v Št. Peter i vendar nas ne zavira ni gora, ni sneg, smo v ravnini. Št. Peter nij središče južno — vzhodne goriške okolice, ampak središče bi bil — če gledamo na to, da ljudstvo ima opravila z Gorico, (proti gorenji strani res skrajni kraj: Št. Peter) — proti jugu edini Miren. Ako bi i Miren ostal županija, bi štel pod seboj 9 občin: Sovodnje, Rubije, Gabrije, Vrh, koji je uže tako z Gabrijami v duhovskem obziru zvezan, Peč, Rūpa, Vrtoče, Orehovlje, Bilje, koje zadnje so le 20 minut daleč od Mirna, med tem ko pot do Št. Petra šteje skoraj celo uro. Sicer pa kedor je po poti do Bilj i najprej do Št. Petra pri deževnem vremenu hodil, ve zadosti, da je tukaj na teh poteh, recite kolovozih, zarad blata pravi „gmajn potop.“ — C.

S Tominskeg, 16. febr. — Dopisnik iz „Tom. okraja“ v 4. l. „Gl.“ se čudi rešitvi, ktero je dal c. k. okr. šolski svet v Tominu na vlogo nekterih naših duhovnikov učiteljev od 19/10 73. Tej razsodbi se nikakor ne čudi, kdor vé, da šumi Tomincem bolj politika po glavi, ko šola. Pri zadnjih volitvah v državni zbor so bili tudi nekteri na vlogi podpisani duhovniki volilci in so dali glas dr. Tonkliju. Že takrat so jim tominski „per-moj-duš-liberalci“ žvižgali, in nek visok gospod, je rekel, da tega „svojim“ nikoli ne pozabi. — Sebičnost ne pozna obče blagosti.

Pri nas je bila precej razširjena govorica, da sta bila dva glavna volilna agitatorja našega okraja obečala „Soči“ toliko novcev, kolikor stane 50 iztisov lista. „S.“ sama to nekako potrjuje, ko piše v 52. l. p. l.: „Nekateri odlični rodoljubi s Tominskega zagotovili so nas tudi materijalne podpore“. Reklo se je, da to zarad srečnega (!) izida pri zadnji volitvi v državni zbor, h kateri je „S.“ se svojo značajnostjo (!) pripomogla.

Ako je to res, potem bi se brez težave dale umeti one besede „Sočinega“ tajnika, s kterimi govori pri občnem zboru 29. p. m. o „paktiranji“ in o „kompromisu“ s Tominci. Morebiti se smemo nadejati od „Soče“ kakega vestnega pojasnila v tej zadevi?

Na Banjšicah, dne 16. februarja. — Dne 14. t. m., v god sv. Valentina, smo imeli tukaj nenavadno cerkveno slovesnost; obhajali smo stoletnico rojstva č. g. Valentina Staniča, prvega buditelja slovenskega naroda na Goriškem.

Ta preblagi rodoljub je bil rojen 12. febr. 1774 v Bodrežu pri Kanalu, pa je prvo stalno službo imel na Banjšicah, kjer je začel svoje blaživno delo sred novembra 1802. — Kako ga je ljudstvo ljubilo, pokazali so Banjškarji dne 14. t. m.; kajti prišlo jih je k cerkveni slovesnosti toliko kolikor ob nedeljah, dasi ni bil dan kaj ugoden. Pel je sv. mašo č. g. Jož. Kragelj, vikar v Levpi.

Iz Gorice, 17. febr. — Deželni poslanec g. dr. Lavrič je zapustil Gorico; vsa pisma njegovih klientov je podedoval g. dr. Jakopič, predsedniški stol društva „Soče“ g. Doljak iz Solkana; v „Soči“ mnogo hvalisano poštenost pogreša na sebi „en sribar.“

Danes je en mesec, odkar je deželni zbor sklenil svojo sesijo. „Neodvisni“ slov. poslanci so hoteli še marsikaj sprožiti, kar so opustili, n. pr. oster protest zoper postavo o neposrednjih volitvah v državni zbor, kakor so storili klerikalni Tirolci. „Očetu“ Doljaku se ni čuditi, da ni podal takega protesta, ker on je računil, koliko prihrani dežela v 20 letih, ako bo imela le polovico sedanjih stroškov. Čuditi se moramo dr. Lavriču, ki je stal tačas na čelu društvu, ktero siplje svobodo med tlačeni narod slovenski. Državni zbor je sklenil postavo, ki krči svobodo dežele, in glejte! „vahtarji“ svobode ne odprejo ust, da bi branili svobodo. Liberalci obečujejo, pa ne storé; vedno tarnajo, da narod je tlačén, in ko imajo priložnost in dolžnost pogajati se za svetinje narodove — molcé, kakor grški modrijani.

Nove šole stanejo neizmerno denarja; zavolj šol so se davki hudo povišali; od vsakega goldinarja plačuje kmet po 30 in še več soldov doklade za šolo. Davki tako neusmiljeno težijo naše ljudstvo, da je celo „Soča“ rekla, „da bi se našej deželi jako prileglo, polajšanje davkov“ (kako kunšno!). Ker šola toliko stane, kdo bi ne želel, da bi se šolski stroški zmanjšali? Vsak pameten človek, samo „Soča“ ne. Ona ni še s tem zadovoljna, da kmet plačuje več, ko more, ampak hoče, naj vzame še na posodo, da bo šole zidal, naj zabrede v dolgove, naj si nakoplje neprenesljiva bremena.

Slabe letine, nesreča na polji in v nogradih tarejo kmeta že več let, da ne more se svojo družino izhajati, in zdaj naj jemlje še na posodo za šolo, naj postane odvisen od svojih upnikov, naj zastavi svoje premoženje. Kaj takega more le „S.“ svetovati. Res da pravi „S.“, naj bi občine vzele na posodo; ali kaj to pomaga; kedar trpi občina, trpijo vsi njeni prebivalci brez razločka.

Take svete daje „S.“, ki pravi, da se bojuje za svobodo narodovo. Zlati svobodomiselci! kje iščete podlago politični svobodi? ali ne v prvi vrsti v neodvisnosti gledé materijalnih zadev? Odrešite vboge kmete materijalne odvisnosti, in se že bodo znali gibati. Tega ne delate, ampak ravno nasprotno; dolgove jim nasvetujete, odvisnost jim s tem obešate na vrat, zapirate jim pot do svobode. Potem pa le široko se skoračite in vpijte na glas: „vse za svodo.“!

Ogled.

Avstrija. Vsa Evropa obrača zdaj očii v mrzli Petrograd. Dne 13. febr. ob 2³/₄ ur: je prišel tje naš cesar in bil svečano in prisrčno sprejet od cara in carove rodovine (že na kolodvoru) in od meščanov. Vse mesto je praznično opravljeno, z zastavami (ruskimi, avstrijskimi in bavarškimi — cesaričinimi —) in s podobami ruskega in našega vladarja ozališano.

Tri ruski careviči so šli našemu cesarju naproti. Prostor nam ne pripušča, da bi naštevati in popisovali raznotére slavnosti, ki so se in se bodo našemu cesarju načast napravljale. Take reči so med vladarji, kedar se obiščejo, že navadne. Samo tu pa tam ulovimo ktero mrveo v političnem oziru znabiti pomenljivo. Tako n. pr. je šel Franc Jož. koj prve dni v cerkev ss. Petra in Pavla počastit grob cara Nikolaja in je položil na-nj lavorov venec. S tem je hotel reči, da ima rajncega za zmagalca, dasi so ga uno leto o krimski vojski zmogle t. i. „zahodne vlade“ (Francija, Angležka, Italija s Turčijo) združene.

Tisto leto je bila naša Avstrija neutralna, pa vendar se je njena politika bolj nagibala na Francosko stran. Takrat je tudi bilo, ko se je Avstrija močno zamerila Rusiji. Še-le pred lansko leto v Berlinu in laui (spomladi) na Dunaji se je tihi nazpor nekaj poravnal; in zdaj se ima menda stara prijaznost za trdno in stalno ponoviti. Ta pomen mora imeti našega cesarja venec na grobu Nikolajevem. — Vsi časniki vseh dežel tolmačijo potovanje Franc-Jožefovo, za znamenje miru. To je potrdil tudi že car ruski z neko napitnico, v kateri je rekel, da prijateljska zveza med njim, našim cesarjem, cesarjem nemškim in pa kraljico angleško bo poročstvo vesoljnega miru. Naš cesar je ruskemu v enakem zmislju pritrdil. Mir pa ni dandanašnji odvisen samo od dobre volje mogočnjakov, ampak od razmer, ki so včasih močnejše, ko volja človeška. — Zapazili so nekteri, da v omenjeni napitnici ni imenovana Italija. Naš cesar obišče tudi Moskvo; mudil se bo na Ruskem do 22. t. m. Med sijajnim spremstvom, ki ga je vzel sé seboj, je tudi minister za zunajstvo, grof Andrassy, kar hoče neki reči, da se bode more biti z ruski državniki o čemur si bodi pogajal (znabiti o „jutrovih zadevah“).

Doma, na Dunaji, državni zbor neprenehoma svoje reči razpravlja, bodi si v odsekih ali občnih javnih sejah. Finančni odsek bo z naprejšnjim pretresanjem proračuna kmalu pri kraji. Konfessionalna pododseka sta tudi že nekaj napravila in po svojih poročevalcih glavnemu odseku poročala. Pododsek „peterih“ je že skoval načrt civilno-zakonske postave. Ena glavnih toček v njem bi bila ta, da ne sme nobeden dukovnik cerkvene poroke opraviti, dokler ni spričano, da sta zaročenca pred svetnim oblastnikom (okrajnim glavarjem ali županom?) državljansko poroko izvršila. To bi bilo tedaj še ojstreje, ko n. pr. v Italiji, kjer je ljudem menda na voljo dano, poročiti se poprej v cerkvi in potlej še le pred svetno gosposko, ali pa narobe. Zdi se nam, kakor da bi naši postavodajci hoteli poprej sobe barvati in kinčati (!) in po tem še le — hišo zidati. Postav ne delajo namreč po potrebah, ampak umetno narejajo prisiljene potrebe po nepotrebnih postavah, in to samo za to, da starim poštenim navadam ter cerkvenim zapovedim in šegam zaušnico dajo. V klubu desn. središča imajo posl. Greuter, Giovanelli, Karlon, Fanderlik in Harrant nalogo, pretresati pol-verske postave. V javnih sejah drž. zbora so se dosedaj praktičniše reči raz-

pravljale. Hitro po odhodu cesarjem je predložil minister za kupčijstvo 8 načrtov železničnih postav zbornici poslancev. S tem se hoče pripraviti stradajočim delalcem dela za bližnjo spomlad. Vsi železnični načrti so izročeni posebnemu odseku (36 terih udov) v pretres. — V poslednjem našem listu omenjeno peticijo delalskega društva „Volkswille“ je izročila zbornica poslancev (po Kopp-ovem nasvetu) posebnemu odseku (devetih udov). „Vaterland“ se čudi, da se je zbornica posl. tako zadovoljno poprijela peticije ubozih delalcev, češ, da državno-pravnega pisma českih deklarantov ni hotela še v obravnavo vzeti ne. — Minister za finance je predložil $1\frac{3}{2}$ črteže postav zadevajočih hišni davek, dalje pridobnino, dohodnino in osebnino. Ta vladin predlog zastran preuravnave davkov je izročen posebn. odseku. (36). — Vlada je še dalje predložila načrt zastran uravnanja zemljiščnih knjig. Posl. Foregger je podal na svet zastran prenarejenja tiskovne postave. Moravski deklaranti so pristopili klubu (Hohenwartovemu) desnega središča, kateri šteje zdaj okoli 40 udov.

Kardinal Rauscher je izdal za sedanjí postni čas krasen pastirsk list, v katerem obravnava sedanje versko položje glede na znane prikazni: šolstvo, „Krach“ itl.

Na Ogerskem so vzdodno-železnično zadevo kolikor toliko zakrpali, ali v družih ozirih ni ga še resitelja iz zadreg. — V teh okoliščinah pogrešajo mnogi Ogri dobrih svetov modrega svojega Deaka, ktereга bolezen je čedalje nevarniša, in pušča malo več upanja. (V poslednjem listu se je vrinila tisk. pomota, ki je stavek, v katerem smo omenili Deakovo bolezen, ves spačila Ur.)

Vnanje države. Mac-Mahonov „septennat“ — to je zdaj na *Francoskem* čarodelno geslo, s katerim hoče vlada državo rešiti in vzdržati. V tisti meri pa, v kateri se vlada legitimistov ogiba, raste radikalnim republikancem greben. Tudi Bonapartisti se čutijo krepkejši, odkar so Orleansci in legitimisti bolj tihi postali. Za 16. marca jih bode romala cela procesija v Chislehurst (na Angleško), kjer biva cesarjevič Napoleon IV., kateri bo omenjeni dan — polnoleten. Iz vsacega departementa (okroga) pojde neki po 5 poslancev (Napoleonovi rodovini vdanih) v Chislehurst. — V eni reči pa je sedanja francoska vlada naj krepkejša — v tem, da odstavlja sebi nevšečne in nevarne župane („maires“). — Med Francijo in Italijo se plete nekaka prijaznost; govori se, da je Viktor Em. Mac-Mahonu nekaj lepega pisal. Bo li to Bismarku po volji?

Italija. Tista papeževa „bula“ zastran prenaredeb, zadevajočih voljenje prihodnjega papeža, o kateri smo uni dan govorili, je bila iznišljena in ponarejena. Tako je zdaj papežev državni tajnik kard. Antonelli sam oznanil. — Ital. parlament je zavrgel postav zastran posilnega občnega javnega poduka. Vsled tega je minister za uk (Scialoja) odstopil.

Nemčija. V nemški državni zbor v Berlinu so prišli te dni tudi poslanci iz Alzacije in Lotaringije. Dne 16. t. m. so

sprožili nasvet, o katerem se je že prej govorilo, da naj bi se namreč napovedalo v njih domovini občno glasovanje, ali so ljudje zadovoljni z združenjem z Nemčijo, ali ne; češ, da leta 1871 jih ni nihče vprašal, ali jim je to po volji, ali ne. Podpisali so ta predlog naj prej posl. Teutsch in škofa Räss iz Strassburga in Dupont-Desloges iz Metza. — Druga važna zadeva v nemškem zboru je vojaška postava, po kateri hoče Bismark nemško armado še bolj pomnožiti in utrditi. Slavni Moltke govoreč o potrebnosti predložene postave je rekel: „Kar smo v $\frac{1}{2}$ leta časa pridobili, morali bomo kakega $\frac{1}{2}$ stoletja z orožjem braniti“. Napadali — pravijo vladalci v Berlinu — da ne bodo nikogar, a braniti (!) da se morajo (!!), saj Francozi da se tudi močno oborožujejo. Pač Bismark potrebuje vojske in bojimo se, da se je Francozi ne bodo mogli ogniti, čeravno ne bodo še pripravljeni; kajti na to meri Bismark: mahiniti po njih, predno se zanesejo.

Domače novice.

(*Naš Panovec*) — nekaj Goričanom zelo priljubljen kraj pri daljših pomladanskih sprehodih — misli gozdnarsko vodstvo zapreti. Kedor bo hotel v prihodnjič v njem se sprehajati, bo moral si priskrbeti ključ do njega proti malemu plačilu. — Da bi le gozd pri vsem tem ne pešal in pred očmi ne zginjal, kakor na Ternovem!

(*Nar. — pol. društvo „Gorica“*) bo imelo prihodnji četrtek 26. t. m. izredni občni zbor v čitalnični dvorani, kakor že znano. — Nadejamo se obilnega udeleževanja, akoravno postni čas ne bo vsem primeren, posebno duhovnom ne (ni bilo drugače mogoče). Točke dnevnega reda so važne. — *Le eno pogrešamo:* Po zgledu drugih avstrij. pol. društev, ki slo-nijo na verski podlagi, bi bilo sila potrebno, da tudi „Gorica“ resolucijo stavi proti namerovanim cerkv. postavam. Vemo sicer, da to ne bo nič izdalo pri sedanjem vladnem sistemu, ali društvo stori saj svojo dolžnost. — Morda je še mogoče, ta pomanjkljaj poravnati.

(*Goriška čitalnica*) je imela 15. t. m. svoj zadnji pustni kosmopolitični ples.

(*Umrli*) je 15. t. m. dr. Fr. Lott, reden profesor dunajskega vseučilišča v pokoju.

(*Vspomin Val. Staničeve stoletnice*) so napravili tukajšnji bogoslovci besedo 12 febr., na rojstni dan izglednega moža in duhovnika. Dnevu primeren govor je imel četrtoletnik g. T. Č.; potem so se vrstile pesmi v hrv. in slov! jeziku.

Razne vesti.

— *Slovenska Matica* — bo imela svoj občni zbor 4. marnja. Treba bo voliti 6 Ljubljanskih in 6 vnanjih udov v odbor; kdor pa se ne more osebno udeležiti občnega zbora, sme voliti tudi pismeno samo da imenik odbornikov, ktere hoče voliti, podpiše, imenik naj se pošlje dr. Costi, predsedniku slov. Matice v Ljubljani.

— *Za cesti ob Idrici in Bači* je stavilo

ministerstvo v državni proračun t. l. 8000 gld. kot izvanredno podporo.

— *Nov župan v Šmarijah* je bil izvoljen 14. t. m. gosp. Fr. Gruntar, posestnik in iskren. častitelj umrlega župana Fr. Polšaka.

— *Iz Ljubljane* prihajajo razni iztisi razpise brošure: „Vera in pamet.“ Svobodarji so javno izrekli, da to ni njih delo. Kdo jo toraj širi?

Razpis.

Z državno podporo c. kr. kmetijskega ministerstva, namenjeno v povpeševanje sviloreje, more tudi letos naše kmetijsko društvo podeliti 3 štipendije po 100 fr. za one kmetovalce, ki želijo obiskovati sviloprejsko podučevanje na c. kr. poskuševališči za svilorejo v Gorici: Dotični poduk bo meseca mārca.

Štipendisti dobè od društva tudi vse potrebne priprave za mikroskopične preiskave in nimajo drugih stroškov, kakor 10 gold. ktere imajo plačati kot šolnino.

Prošnje imajo vložiti pri podpisaneu predsedništvu do 20. *) februarja t. l. V prošnjah mora biti dokazana sposobnost za take študije in domačinstvo v tej deželi.

C. kr. kmetijsko društvo v Gorici.

Poslano.

Iz Lipe na Krasu, 14. febr. — Njihovo Veličanstvo presvitli cesar Ferdinand so v tem mesecu na prošnjo podpisanega vikarja tukajšni cerkvi sv. Mihela nadangela 300 (rečem tri sto) goldinarjev darovati blagovolili, za kar se podpisani vikar nar prej Njihovemu Veličanstvu presvitlemu cesarju Ferdinandu, potem pa tudi visoko čestitemu knezo-nadškofijstvu v Gorici, ki je prošnjo podpisanega do Njihovega Veličanstva podpirati blagovolilo, v imenu cele Lipenske občue srčno zahvaljuje. —

Leopold Vuk
vikar.

*) Zakasnjeno sicer, ker nam ni došel razpis pred v roke, pa menimo, da prosilci ne bodo zavrnjeni, če tudi kak dan kasneje se oglasijo. — Ur.

Oznanilnik.

Dr. Ferdinand Rojic

zdravnik, zdravi od zdaj naprej na svojem domu v Dornbergu.

ANTON OBREKAR

nožar,

dosedaj v nunskih ulicah h. št. 381

preselil se je

v hišo kat. društva št. 387

v tistih ulicah.